

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 2002
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΛΑΤΙΝΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Μετάφραση

Όλα είναι αξιοθρήνητα στους εμφύλιους πολέμους, αλλά τίποτα δεν είναι πιο αξιοθρήνητο από την ίδια την νίκη: αυτή κάνει τους νικητές πιο άγριους και πιο αχαλίνωτους, ώστε, κι αν ακόμη δεν είναι τέτοιοι από τη φύση τους να αναγκάζονται απ' τα πράγματα να γίνουν. Γιατί τα αποτελέσματα των εμφυλίων πολέμων είναι πάντα τέτοια ώστε όχι μόνο να γίνονται αυτά που θέλει ο νικητής, αλλά ακόμη να κάνει ο νικητής το χατίρι εκείνων, με τη βοήθεια των οποίων κερδήθηκε η νίκη.

Γεμάτα είναι όλα τα βιβλία, γεμάτοι οι λόγοι των σοφών, γεμάτη η αρχαιότητα από παραδείγματα. Όλα αυτά θα έμεναν στο σκοτάδι αν δεν τα συνόδευε το φώς των γραμμάτων. Πόσο πολλές εικόνες γενναιότατων ανδρών μας κληροδότησαν και οι Έλληνες και οι Λατίνοι συγγραφείς όχι μόνο να τις ατενίζουμε αλλά και για να τις μιμούμαστε.

B. Παρατηρήσεις

1 α.

exitus	exitu - exituum
auxilio	auxilium - auxiliorum
libri	liber - libro
lumen	luminis - lumina
imagines	imago - imaginibus

β.

nihil	nullius rei
ipsa	ipsum
tales	talīs
quorum	quem
nobis	sibi

γ.

Επίθετο	misera – miseriora – miserrima
Επίρρημα	misere- miserius - miserrime
Επίθετο	feroces – ferociosiores – ferocissimos
Επίρρημα	ferociter – ferocius - ferocissime

2 α.

β' ενικό	fi
β' πληθυντικό	fite
γερονδιακό	faciendus – a – um

β.

Ενεστώτας	obsequatur
Παρατατικός	obsequeretur
Μέλλοντας	obsecuturus sit
Παρακείμενος	obsecutus sit
Υπερσυντέλικος	obsecutus esset

γ.

reddit	redditis – reddidistis
cogantur	cogi – coactum iri
velit	vult – volet
iacerent	iaceam – iacuerim
reliquerunt	relinquebas – reliqueras

3 α.

Απόδοση: **quae iacerent in tenebris omnia**

Υπόθεση: **nisi litterarum lumen accederet**

Δεύτερο είδος υποθετικού λόγου, μη πραγματικό για το παρόν.

Θα μετατραπεί σε:

Nisi litterarum lumen accedisset – quae iacuissent in tenebris omnia

Δεύτερο είδος υποθετικού λόγου αντίθετο προς το πραγματικό στο παρελθόν.

β.

ut necessitate esse cogantur: Συμπερασματική επιρρηματική πρόταση που εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο ut και εκφέρεται με υποτακτική

(όπως εκφέρονται οι συμπερασματικές προτάσεις, επειδή το περιεχόμενό τους θεωρείται ότι δηλώνει υποκειμενική κατάσταση), σε χρόνο Ενεστώτα, επειδή εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου *reddit*. (Στην προηγούμενη πρόταση δεν υπάρχει επιτατική λέξη, αλλά διακρίνουμε νοηματικά μια μορφή επίτασης στους συγκριτικούς βαθμούς *ferociores – impotentioresque*).

γ.

ipsa victoria (απλή αφαιρετική)

4 α.

Civilibus	επιθετικός προσδιορισμός στο <i>bellis</i>
Ferociores	κατηγορούμενο του αντικειμένου <i>victores</i>
Exitus	υποκείμενο στο <i>sunt</i>
Auxilio	αφαιρετική του τρόπου ή του οργάνου
ad imitandum	εμπρόθετη αιτιατική γερουνδίου που δηλώνει σκοπό
nobis	έμμεσο αντικείμενο στο <i>reliquerunt</i>

β.

Cicero dixit bellorum enim civilium exitus tales esse semper, ut non solum ea fierent quae vellet victor.